УРДП
ТА ЇЇ КРИТИКИ

Теодор Залужний.

I.

Міжнародня політична ситуація на сьогодні перейшла в нову, відмінну від учорашнього дня, фазу. На базі кардинальних світових проблем, що повстали перед людством на другий день після світової війни і які й досі не знайшли свого позитивного вирішення, — чітко окреслились фронти між основними потугами світу.

Сліпий кут, в який зайшла Московська Конференція, або, чіткіше, цілковитий провал її, той мелянхолійний тон, та іронія, що внаслідок цього провалу запанувала у світовій пресі безсумнівно свідчать про нову ситуацію в міжнародніх взаєминах. А коли додати до цього торішні промови В. Черчілла, активізацію генерала Де-Голля, останні промови Трумена, що знаменують собою різку зміну закордонної політики США, ситуацію, що постала в останні дні у Франції в зв'язку з ізоляцією комуністів від впливу на уряд й державну політику і, нарешті, виразну усамітненість СССР супроти узгідненої тактики трьох великодержав (США, Англія, Франція), що виразно позначилось на Московській Конференції, то це все тільки підсилює думку, що світ вступає в нову, може навіть вирішальну, фазу міжнародніх стосунків. Тут нас цікавить лише питання: як на фоні усіх цих подій, виглядають розташування тих політичних сил та партій, що були чинними в останні десятиріччя. Зокрема, в якому стані перебуває найповажніший загін міжнароднього демократичного соціялізму, що має найбільшу традицію боротьби і потенційно найбільшу відпорну силу проти міжнародньої комуністичної реакції? Дуже важливо нам виснити, яка саме політична сила в тій новій ситуації, що створилась поміж світовими потугами в останній час, зможе витримати пробу в боротьбі за великі ідеї незалежности націй і волі европейського світу праці? Чи післявоєнна европейська дійсність дала щось тут нового? Чи взагалі є які-будь симптоми народження цього нового, як історично-закономірного явища?

Що ми бачимо на сьогодні?

Нацистський та фашистівський тоталітаризм — умер. Умер не тільки тому, що держави, які були носіями цих політичних систем і ідей, були фізично знищені. Ні. Умер духово, як ідея. Умер, бо не могла довго встояти жахлива, людоненависницька, людожерна ідея расизму. В тій формі, в якій нацизм і фашизм зійшли безславно з історичного кону, їм нікоми вже не відродитись. Те позитивне, що ці системи в собі мали може відродитись, але тільки як перевтілені і перетоплені складники нової конструктивно-соціяльної системи, як антипода фашизму.

Інша еманація того ж самого явища — диктатура і тоталітаризм Сталіна поки що живе. Але життєвість його умовна і відносна. Партія, яка, хай навіть з найідеальніших побутників почавши, запровадила в практиці найжорстокішу тиранію, яка будь де коли існувала, партія, що прикриваючись, власне, узурпуючи ідеї соціялізму запровадила рабство, позбавила людину, насамперед робітників і селян елементарних прав і захисту, знищила всяку свободу людини (навіть таку, яку вона мала при абсолютизмі), така партія може триматися тільки силою терору і озброєної поліційної армії, а в ідейному сенсі вона вже давно стала глибоко реакційним і контрреволюційним явищем.

Здавалось би на цьому ґрунті мусів би зміцніти, зактивізуватись і опанувати ситуацію европейський, так будемо називати, демократичний соціялізм, що найближче стояв і стоїть до боротьби і щоденно життєвих питань европейського робітничого руху. Але так не сталося. „Европейський соціялізм вступив у смугу кризи і поразок". — Так пише найвидатніший теоретик і провідник старої російської соціял-демократичної робітничої партії Р. Абрамович в своєму органі „Социалистический вестник" №11, від 23. XI. 1946 р. Це своє твердження підпирає він аналізою політичної тактики і стратегії французької, англійської та італійської соціялістичних партій. Заналізувавши, він пробує знайти і накреслити шляхи, якими европейський соціялізм мусить вийти із цієї кризи, що охопила його.

Ми не будемо зараз вдаватися в критику рецептів, що їх подає Р. Абрамович. Це тема окремої статті. Для нас, молодої партії демократичної революції, важить саме це категоричне твердження старого европейського соціяліста. Це тому, що воно цілковито збігається з нашою оцінкою, з нашим твердженням, що всі старі соціялістичні европейські партії переживають нечувану кризу. Що всі вони в якійсь мірі себе дієво вичерпали. Що навряд чи та або інша гальванізація їх, ті або інші рецепти, застосовані до програмових засад

або політичної стратегії внесуть щось нове і оживлююче.

Майже тридцятилітнє панування на европейському континенті націоналістичних концепцій і тоталітарних антидемократичних систем, глибоко позначилося на психіці, способі думання і боротьби робітників, селян та інтеліґенції — груп, що в цілості своїй становлять основну рушійну силу наших днів. Неминуче повинна родитись нова революційна сила, як антипод, як заперечення тоталітарних, антидемократичних систем в усіх формах від фашистських (з усіма їх загумінковими націоналістичними модифікаціями) починаючи і большевицькими кінчаючи. Революційна сила, яка, виростаючи з соціялістичного вчення і конкретної багаторічної боротьби з фашизмом і большевизмом, в стані була б дати світові нову творчу мисль і революційний розмах. Для такого руху старий европейський демократичний соціялізм, вичерпавши себе в старих своїх формах, може стати за підмурівок і, скріпивши своїм досвідом нові революційні сили, перейти в нову якість—чинну і конструктивну в наступних боях за демократію.

2.

Все, що сказано вище про сучасний стан і перспективи европейського соціялізму, стосується в рівній мірі і до тих українських соціялістичних партій, що мають за своїми плечима майже півстолітню історію, що на своїх раменах винесли велику революцію 1917 року, що були провідними партіями в боротьбі за українську демократичну державу, створили ту державу і очолювали її до моменту, коли переважаючі сили ворога-окупанта не змусили їх покинути рідні землі і вийти на еміґрацію.

Загально европейська криза не змогла не позначитися й на Українських Соціялістичних партіях, що об'єдналися в спільному „Союзі Українських Соціялістів".

Тому, цілком природня і закономірна та тенденція, що позначалась в певний період на „Союзі Українських Соціялістів", а саме тенденція до оновлення, до активізації, до шукання нових, може якісно відмінних, але вищих і революційно активніших форм політичного життя. Це свідчить, що українські соціялісти безпосередньо стикаючись з жорстокою, антисоціяльною і антидемократичною фашистівською та большевицькою дійсністю, відчули більше ніж інші европейські соціялістичні партії, що нова доба вимагає нових, багато в чому відмінних форм і засобів боротьби.

Українська Революційно-Демократична Партія, виростаючи з конкретної боротьби українського народу за свою повну і цілковиту незалежність є тією новою антифашистівською і антибольшевицькою силою, навколо

якої зосереджують і зосереджуватимуть далі свої загони всі прогресивно-революційні, національно-свідомі і конструктивно-думаючі українці.

Тому не випадково, що Союз Українських Соціялістів, співпрацюючи досі з УРДП, на останній конференції з представниками нашої партії ухвалює об'єднатись і створити одну революційну організацію українського світу праці.

Це вияв природнього і закономірного процесу консолідації, за якою затужив наш народ і на рідних землях і на еміґрації. Це розуміють, до цього прагнуть всі українські політичні партії, що незалежно від своїх програмових розбіжностей об'єдналися для спільної і гідної на зовні акції в КУК. Цього не розуміють і не хотять розуміти тільки занархізовані розламівці з ОУН С. Бандери. Саме з цього середовища на УРДП, як на молодий революційний загін українського народу, протягом останнього часу безнастанно сипалось каміння. Сипалось в прямому і переносному розумінні. В засобах не розбиралось і не розбирається. Усе пускалось і пускається в рух. Фізичний терор і биття наших товаришів та прихильників, провокаційні писання про нас у легальній і нелегальній пресі, писання, що межують з одвертим доносом, наклепом, писання переповнені брехнею, перекручування і препаруванням цитат із нашої преси — одним словом усе, щоби нас скомпромінтувати, принаймні, перед широкими масами нашої еміґрації, збаламутити їх і наставити проти нас.

Крім цього вони пробували розламати і знесилити нас зсередини. Різними способами почали нацьковувати і нацьковують на нас гетьманців, щоби в цей спосіб виламати їх з єдиного КУКівського фронту. Навіть були підшукали відповідний безпринципний елемент із цієї доживаючої потихесеньку віку організації, щоб через них унести відповідне подання до КУКу. Вони поспішили були навіть надрукувати цей провокаційний папірець в „Українській Трибуні" і відповідно зкоментувати його. Але коли це не дало бажаних наслідків і ефекту, то спробували нацькувати нас на мельниківців, а мельниківці на нас, використавши в нечуваний провокаційний спосіб у леґальній пресі, нелегальний орган мельниківців, де йшла критика наших програмових засад. Але коли й це не дало бажаного їм резонансу, то вони скупчили тоді свою увагу на УРДП, в безчесний спосіб перекручуючи й перебріхуючи думки з „Нашої Боротьби", місцями використовуючи ті або інші невдалі формулювання наших товаришів, робили все, щоб скомпромітувати наш рух.

Ми пригадуємо собі, як ця націоналістична гуляйпільщина кільна місяців тому, виламуючись з єдиного

антифашистівського і антибольшевитського фронту в „блискуче відокремлення“, пояснила українському суспільству причину свого дезертирства тим, що ми, мовляв, „мертві душі“. Але заатакувавши відтоді нас безнастанно усіма негідними засобами вони переконали український загал в протилежному. Саме тим ми пояснюємо зріст нашого авторитету і наших численних симпатиків.

Полемізувати з тим масовим брудом, який появився в їх леґальній і нелеґальній пресі ми не збираємось. Маємо справи поважніші і актуальніші. Тут лише хочемо нашим однодумцям і прихильникам подати декілька зауваг з приводу основніших закидів, які наші противники, граючи на темних інстинктах мас, спро[illegible]вали приліпити нам.

3.

Отже популярно:

чому саме УРДП вони всіма можливими засобами заатакували?

—Тому, що наша партія, скажу так, в стихійний спосіб стає в центрі уваги політичного життя, як на еміґрації, так і, що головне, в краю на рідних землях.

Будучи суттю своєю, своїми програмовими засадами, своїм ідейним наставленням, навіть своїм особистим складом, партією загально українською, соборницькою і войовничо-самостійницькою, вона не залишає більше місця для занархізованого безвідповідального парубоцтва загумінкових політиків з „блискучого відокремлення“.

Виростаючи з одного боку: з ґрунту жорстокої підсовєтської дійсности, з тих революційних груп і політичних концепцій, що в умовах масового терору большевицького, голови не схилили, не приховались, а кинувши гасло акції „не щади ворога“ боролися, як могли, а коли нічого більше не залишилось—пішли на смерть і заслання (хвильовизм, СУМ), з другого—з тих революційних гуртків думаючої і діючої української молоді Волині, Західньої України, Буковини та Закарпаття, що в умовах масового націоналістичного психозу (який виростав на гнилому людожерському дереві нацизму та фашизму), збагнули глибинно хибність цих шляхів для українського визвольного руху, відштовхнулись від нього і почали намацувати, серед темної европейської ночі, нові шляхи для нашого національного визволення. („Поліська Січ“, опозиція ОУН на чолі з Іваном Мітрінгою, УНДП).

Вся ця молода, стихійно зростаюча на всіх українських землях „акція спротиву“, не будучи оформленою навіть ще в якусь єдину політичну організацію на прикінці 1941 року зустрівшись в умовах протинімецького запілля і повстанчої акції на Волині (УПА під проводом Отамана Т. Бульби-Боровця) збагнула:

1) що всіх їх єднає ідея безкомпромісової боротьби за Незалежну Соборну Українську Державу;

2) що всі вони „ідею незалежности нації ставлять вище за свої станові чи загумінкові упередження“ (Н. Б. „ч. 2, ст. 4);

3) що всі свої сили вони спрямовують на боротьбу з комунізмом й фашизмом та цілою їх соціяльно-економічною та політичною системою гніту та визиску;

4) що борються вони проти цих тоталітарних систем поневолення людини, не з позицій утіканнь назад до старих часів Росії—Миколи II, чи Австрії—Франца Йосифа, чи Гетьмана П. Скоропадського, чи навіть УНР 1918 р., а з позицій сьогоднішнього прогресивного революційного українства, з позицій реально-заіснувавших в Україні наших днів соціяльно-економічних стосунків, з позицій теперішніх рушійніх сил нашої визвольно-національної революції (робітники, селяни, інтеліґенція), з позицій руху вперед від сьогоднішнього дня і ні кроку назад. Бо крокування назад—це відсталість.

Ці наші позиції, висловлювані нераз у нашій партійній і прихильній нам демократичній пресі є настільки загально зрозумілі, є настільки ясні, є настільки близькі українським патріотам і революціонерам,—що, здавалось би, не було ніяких підстав для „тотального“ походу і безчесної боротьби проти нас навіть з боку ОУН Бандери.

Більше того: саме соціяльна природа нашого руху, саме революційна постава основних наших визвольних гасел та ідей стала органічно близькою і засадничою для багатьох думаючих і відданих українській визвольній справі патріотів з так званого бандерівського табору. Вони, як ми могли, принаймні, бачити в пресі, з тривогою і мукою у серці заговорили були до своїх однодумців таким словами: „всі ми, Українці, на рідній землі, чи на чужині хочемо одного: бути вільними людьми (Підкр. автора). Вільними від стрху, терору, знущань, переслідувань“ (Отець І. Гриньох „Спільним об'єнаним маршем“, „Укр. Трибуна“ 2. 3. 1947). „Тому наказ хвилини: змінити нам усім нашу основну вихідну поставу у житті „(Там же)„. Тупцюємо на місці, а не маршируємо вперед. І тут треба нам знайти спосіб, як нам вийти з того казана, в якому варимося, а радше, в якому нас варять (підкр. скрізь автора). Інакше, коли вчас не зробимо цього, то зварять нас так, що й слід по нас не залишиться. А прийдешні покоління осудять та прокленуть нас“ (Там же). І далі о. І. Гриньох намагався втовкмачити своїм однодумцям, що не реставраційні ідеї можуть бути рушійними в нашій національно-визвольній боротьбі, а прогресивні:

„Коли хтось задивлений у неповторне мунуле і за-

чарований круторогими волами серед степу, твердив би вперто сьогодні, що це найкращий для нас засіб льокомоції, бо й традиційний і суто національний, та для збереження українського єства необхідний, то треба б тільки жалувати, що ця людина не прийшла на світ кілька сотен років тому назад". „В Сучасному новому українському суспільтві,... для такого способу думання місця немає" (Там же).

Другий мислящий публіцист цього ж табору, маючи до диспозиції матеріяли, які свідчать про політичну та ідейну основу визвольної боротьби на сьогодні українських народніх мас у краю, питання ставить ще ясніше і радикальніше: „Смішною і нереальною фантазією було б сьогодні говорити про поворот України на старі капіталістичні шляхи, тоді коли з них і сліду в Україні не осталося, в час коли навіть такі старі капіталістичні країни, як Англія, переходять безкровну революцію в напрямі перебудови свого соціяльного устрою"... „доба копіталізму минула... світ переходить на нові устроєві форми, більше або менше зближені до соціялізму". (М. Стиранка, „Концепція України", „Час" 15 грудня 1946).

Ми уявляємо собі той жах на обличчі ортодоксальних провідників бандерівщини, коли вони прочитали цю „єресь".

Але Стиранка є послідовно чесний. „В Україні, — пише він, спираючись на багатий інформативний матеріял з краю,— йде боротьба не проти соціялізму, а проти большевизму, що, запрягши ці ідеї до свого воза, їх спотворив, викрив, ужив як засобу для осягнення своїх імперіялістичних цілей". А ще в іншому місці він пише: „Хочемо мати найбільше поступову державу селян, робітників і інтеліґенції, — державу, в якій людина не була б використовувана ані державним, ані приватним капіталізмом".

Ми навмисно навели ці численні уступи з висловлювань партійних публіцистів бандерівського табору. Ці висловлювання в своїй засадничій суті нічим не розходяться з нашим розумінням сьогоднішнього етапу і тенденції визвольної боротьби українського народу.

Ми не будемо тут навіть твердити, що ці думки набагато раніше були в нашій уердепівській пресі висловлені і звідти запозичені. Не будемо, бо якби це й так трапилось, то в суті своїй ми би не мали рації*). Не

---

*) Як не мають рації мельниківці в критиці наших програмових засад, обвинувачуючи нас в запозиченні чи „плагіяті" у Сціборського.

По-перше: ми ніде не заприсягалися не використовувати конструктивних ідей і думок з нашого минулого, незалежно від того, в якому політичному таборі ці ідеї постали чи то буде український націоналізм, чи український монархізм Липинського.

мали б рації тому, що гасла, ідеї, думки, що їх ми цитували вище, не є нашим набутком, а набутком нашої неспокійної по-демократичної доби вагітної на великі революційні національно-визвольні рухи на сході Европи. А провід тих або інших партій в цих демократично-революційних визвольних рухах не мислимий і неможливий без ясного, окресленого ставлення до тих першочергових соціяльно- економічних питань, поставлених на порядок дня великою революцією 1917 р., без окресленого розуміння і ставлення до тих змін, які заіснували в галузі економіки, соціяльних взаємин і навіть психіки нашого народу.

Чи ми при розв'язанні надзвичайно складного питання господарчих форм і державного буття нашої нації, на другий день після визволення поставимо в площину найпростішу, але найменш перспективну: повернутись до старих випробуваних форм і на цьому заспокоїтись, чи ми спробуємо знайти вихід з цього складного питання доби, використовуючи досвід нашого народу і виходячи з конкретно-заіснувавших господарчих форм і можливостей, в той спосіб і в тому напрямі, щоб зробити наш народ щасливим і справжнім господарем своїх фабрик, своїх заводів, своїх копалень і своєї землі?

Чи ми за Україну з круторогими волами і меланхолійними садками, чи за Україну — велику індустріяльну державу, з механізованим пляновим сільським господарством?

Отже популярніше: чи ми вважаємо революцію 1917 року подією переломового значення, яка як повітря була потрібна для нашої нації в цілому, а для нашого селянина, що прагнув землі, зокрема, чи ні?

Чи ми вважаємо добу підсовєтської окупації поспіль чорним проваллям і Диким Полем, чи там й було щось таке, що свідчить про невмирущий геній народу нашого й невмірущі прагнення державної незалежности?

Отже саме тому, що ці думки, ідеї, гасла, що виходять з наших програмових засад стали популярними і проникли в саме середовище „блискучого відокремлення", саме тому з наказу ортодоксальних „вождів" без перспектив, починається атака проти нас і наших ідей усіма можливими засобами.

По-друге: панове критики занадто наївно думають, що саме ці конструктивні ідеї породилися і були власністю тільки їхнього партійного теоретика, а не були або запозичені з того самого джерела, звідки ростемо і ми, або просто були породжені в багатьох сучасників „духом часу". Тим більше їм, прихильникам чистого ідеалізму, мусить бути відоме таке „чудо".

Щоб здискредитувати нас, випробувані майстри денунціяцій з табору бандерівців пускають провокаційний наклеп, що наш рух — то неокомунізм. Чому? На якій підставі? Якщо підстав нема, то їх треба вигадати. На це вони спритні і навчені.

Отже, розберемось.

Поперше, тому комуністи, що УРДП за колгоспи. Де, коли, в яких програмах наших це сказано? В яких статтях це написано? Звернемось до фактів. Попереду таке застереження, хоч це й відомо всім. Всі наші писання як в окремих брошурах, так і в органі „Наша Боротьба" мають не закінчено-програмовий, а дискусійний характер. Отже, якщо би десь навіть було позитивне твердження про колгоспну форму господарювання, то й то не є програмова думка нашої партії, а лише окремої особи. То лише думка до дискусії і тільки. Але звернемось до джерел.

В найдавнішому документі, що становить передісторію нашу в проекті „Соціяльно-політичної програми", в розділі „Соц. устрій", „Аграрне питання", в першому пункті написано так:

„а) вся земля передається у власність селянам з вільним вибором форм господарювання на тій землі, тобто — вибір форми одноосібного чи колективного господарювання дається на волю самим селянам і сільським громадам".

В передовиці „Н. Б." ч. 3 читаємо: „Звичайно, що в демократичній революції проти большевизму багато замучених нинішньою безправністю людей захоче повернутися і до індивідуального господарювання, особливо в сільському господарстві. Зрозуміла річ, що в демократичній Україні ніхто не посміє заборонити людині того". „Трудові індивідуальні зусилля наша партія буде всіляко підтримувати".

Ці або подібні думки, в тій або іншій формі висловлені, становлять основу нашого погляду на господарчу систему взагалі. Само собою зрозуміло, що ніхто ніде із нас не заперечував у корні можливости приватної власности і приватної ініціятиви, в українській державі, ні тим більше ніхто не стояв і не стоїть за збереження колгоспів большевицького типу.

Зрозуміла річ, що УРДП, яка стоїть на засадах соціяльно справедливого про громадського устрою, обстоює якнайширшу плянову форму громадсько-кооперативних систем всього народнього господарства. Тобто, ми вважаємо, що при знищенні всієї державно-капіталістичної большевицької системи (чуєте, демагоги із „Визвольної політики"!) її місце заступить поруч із приватно-господарчою ініціятивою, — кооперативно-громад-

ська форма і то така, яка стає зараз панівною формою в цілому прогресивному світі. Але при цьому твердимо, що перше і вирішне слово в виборі тих, або інших господарчих форм належатиме самим селянам і робітникам. Оце і ввесь наш колгосп і приватна власність. Читач, вдумливий і чесний, бачить, що тут нічого нема спільного з якимось неокомунізмом. Що це чергова провокація збанкрутованої групки, яка в цей нечесний спосіб хоче врятувати свій заникаючий престиж.

Бо коли б діяти проти них їх же методами, то в їхніх деяких програмових матеріялах такого „комунізму" можна було б знайти ще більше. В „Програмових постановах" 3-го великого збору ОУН С. Бандери читаємо таке: ОУН бореться: І) За побудову УССД без поміщиків і капіталістів;

2) „Виходячи з того, що земля є власністю народу українська державна влада не накидуватиме селянам однієї форми користування землею. Тому в укр. державі допускатиметься **індивідуальне та колективне користування землею...**"

3) „За те, щоб велика промисловість була національно-державною власністю, а дрібна кооперативно-громадською".

4) „За національно-державну організацію великої торгівлі, за громадсько-кооперативну дрібну".

Отже, як бачите, вони теж проти капіталізму за удержавлення торгівлі, за кооперативні форми господарювання. Є всі так би мовити підстави, щоб робити прибічникам цих засад закид в комунізмі. Але ми не належимо до політичних банкротів і не будемо їх наслідувати, ми лише хочемо поінформувати наших читачів і загал бандерівський про таке:

Ці програмові засади (як бачите, дуже ліві і революційні) були прийняті на 3 великому зборі тому, що реальна дійсність боротьби українського народу з фашизмом вимагала тільки таких, отже УРДПівських в суті своїй, а не інакших програмових засад.

Повідомлення з краю стверджують, що тамтешнє ОУНівське запілля, діючи поруч з революційно-демократичним запіллям, опирається тільки на ці програмові засади.

ОУНівське запілля перед масами ніде не може виступати як Орг. Укр. Націоналістів, а фірмує себе навіть без згоди закордонного центру як **Об'єднання Українських Незалежників.**

Тому для нас зрозумілий тепер розпачливий крик патріота і громадянина о. І. Гриньоха „спам'ятатись, протверезіти!"... „Знайти спосіб, як нам вийти з того казана, в якому варимося"

Але закордонний провід, очевидно' протверезіти не

може. Він безнадійно тоне в реакцію чорної сотні. Революційні програмові гасла, що були примусовим висліком боротьби в рідному краю, соромливо приховує від свого чесного загалу. На разпучливі алярми з краю змінити компромітуючу назву, отже фактично ліквідуватись в старих формах і перебудуватись по новому, бо цього вимагає залізна логіка всього перейденого шляху*) ніяк не реагує, а перед еміґраційними масами робить вигляд, що нічого не сталося.

Але ми трохи ухилилися в бік. Щоб було ясніше, як фабрикується наш „комунізм", ми дозволимо собі ще маленьку ілюстрацію.

Відомий наш письменник і громадський діяч, довголітній політичний в'язень совєтських тюрем і каторг, активний учасник протифашистської повстанчої акції на рідних землях, знаний усьому світові оборонець нашої еміґрації своєю брошурою „Чому я не хочу вертатись до СССР" написав недавно статтю „Комунізм, фашизм і революційна демократія", де абсолютно недвозначно замаркував своє глибоко антикомуністичне наставлення. Але середовище „Української Трибуни" відразу збагнуло, що такий ракурс бачення нашої дійсности є для неї не бажаний. Дається наказ відповідному борзописцю зробити зі статутею І. Багряного так, щоб автора — що б ви думали?... — пересунути з лав революційної демократії в лави... комуністів. Газетний шарлатан „Української Трибуни" (власне, це стаття редакційна) виявив не великий хист і було б дуже повчально всю цю саламаху показати на посміх людям, але тут ми не маємо на це місця і покажемо „чисту роботу" тільки на одній цитаті: І. Багряний пише: „Це покоління (революційної демократії, що підняла свій меч проти большевицького і фашистівського тоталізму — Т. З.) родилось в муках і трагедії великих мілійонів, підданих бесжалісній вівісекції брутальними і тупими акушерами історії, що з небувалим садизмом і мініякальною упертістю вирішили зробити історії аборт, **уявивши чомусь** (підкр. моє — Т. З.), що та історія завагітніла на комуністичну еру. Припустивши це, але не чекаючи нормальних родів, вирішили „зродити" ту еру „силою і терором".

Здавалось би для елементарно чесної людини (не кажу вже редакції) тут ясно, що Багряний ніде не твердить, що історія вагітна на комунізм. Цитати з прозорою ясністю говорить протилежне („уявивши чомусь, що та історія завагітніла на комуністичну еру"). А як же ко-

*) Доречі, про що бандерівському проводові в особі самого С. Бандери було ще два роки тому категорично раджено при спільному обговоренні перспектив українського революційного руху одним із керівних представників нашої партії.)

ментує редакція? Розшифровуючи ці і дальші штудерні міркування та вживаючи вислову п. Багряного, треба дійти до висновку (чуєте? редакції „Укр. Трибуни“ з її борзописцем конче треба дійти саме до такого висновку!), що на сході зробили тільки аборт, передчасні роди того, чим „вагітна історія“... Такби і штовхнути брехуна в підборіддя і крикнути йому: „бреши і совість знай!“ Але ми забуваємо, що перед нами офіціоз „блискучого відокремлення“ і тому говорити про совість та інші людські чесноти тут—марна справа.

5.

Ми не будемо зупинятися на інших чисельних закидах, які нам зроблено: ані на тому, що „УРДП проти самостійницького визвольного руху УПА,“ ані на тому, що „УРДП заперечує націю“, ані на тому, що „УРДП не розуміє або не хоче розуміти, що большевизм це перелицьована деспотія“, бо це все настільки нище, мізерно - травоїдне, що про нього не варто й говорити. Хочемо ще зупинитись тільки на двох закидах:

1) що ми за інтернаціональну єдність; 2) що ми марксисти.

В добу, коли все прогресивне людство, ввесь демократичний і антитоталітарний (отже антибольшевицький) світ говорить про світову раду держав, про світовий уряд, перед яким би всі вільні великі і малі народи були рівні і поважно толеровані, **ми, Українська Революційно - Демократична Партія за таку інтернаціональну єдність.**

Ми тому за таку інтернаціональну єдність, що ми були, є і будемо проти большевицької інтернаціональної брехні, сутність якої ми розуміємо глибше, ніж ті, що нам її інкримінують.

Ми тому за таку інтернаціональну солідарність вільних і шануючих себе народів, що ми проти зоологічного націоналізму (свого і чужого), що під фірмою свободи організовує погроми невинних дітей, жінок і старих, що під ідейною маркою вимордовує родини і цілі села.

Ми проти вповання широким масам наших людей расової теорії людоненависти і людожерства, чим навіки зап'ятнував себе німецький фашизм.

В цьому і тільки в цьому ми за всесвітню толеранцію вільних народів, бо то є справжньою, коли хочете, християнською, з другого боку, соціялістичною, засадою людського прогресу.

Чи ми марксисти-матеріялісти?

Ми взагалі не знаємо, чому це бути послідовником якогось історично признаного філософічного вчення в

вільному демократичному, культурному світі вважається за гріх?

Наявість навіть таких закидів свідчить про недорозвиненість нашого політичного організму. Свідчить, що на відповідальному перед історією і перед нацією місці політика, засів ницій, злиденний духом напів-інтеліґент, дикий своїм відруховим чином і жалюгідний своїм світоглядовим рівнем.

А може тому марксизм гріх, що це вчення, через іронію долі, стало реліґією відомої тоталітарної держави?

То, з одного боку, чи відомо нашим антимарксистам, що ввесь европейський соціялізм, засадничо антикомуністичний, стоїть на засадах марксизму? І це не тільки не перешкоджає йому успішно поборювати препарований і на свій кшталт зґвальтований марксизм большевизмом, а навпаки.

З другого боку— чому це, наприклад, відомий американський журналіст Станглей Хай (у газеті „Рідерс Дайґест") розуміє, що соціялізм і комунізм „обидва мають спільного пращура К. Маркса", але ідейні тенденції їх суттю своєю дуже розбіжні.

Або чому це Джон Форстер Далес (Dulles) правник і експерт міжнародніх справ при американському уряді, колишній дорадник Вільсона у Версалі, далеко не соціяліст і не марксист, але розуміє, коли в своїй статті твердить, що „комунізм Сталіна—це вже не комунізм Маркса... а щось виразно протилежне".

Отже, всі це розуміють, в кожному політично зрілому суспільстві це само собою зрозуміло, тільки нашій тупоголовій бестії цього ніяк не збагнути.

Але для заспокоєння цієї бестії ми цілком щиро скажемо. Ні, ми в масі своїй не є марксисти. Історично склалося так, що в наших рядах є діячі, що філософічно вийшли з марксистської школи, але вважають за можливе сприйняти вчення Маркса на сьогодні тільки з певними корективами. Є емпіріокритики і, нарешті, є чисті ідеалісти, що марксизма не сприймають і не прагнуть сприйняти. Але це все не заважає і не заважатиме нам бути дисциплінованими друзями, щоб з різних філософічних концепцій вести атаку на спільного нам ворога й за спільну велику ідею незалежности нашої нації. Так стоїть справа з нашим марксизмом.

6.

Коротко деякі кінцеві зауваження і підсумки.

Останні друковані матеріяли і політична тактика бандерівського проводу свідчить, шо в тому таборі відбувається глибокий процес замішання і розгубленності.

Дуже промовисто про це говорить комунікат проводу бандерівців за березень місяць 1947 р. Поза буд-

дючно-декларативними загальниками про непогрішимість і „на шипке всьо спокойно“ виразно пробивається струм недовір'я до мас, з одного боку, а до УГВР, з другого. Виразно видно спробу проводу виправдатись перед тими масами, які йому довіряли, за свою політику щодо краєвої боротьби, щодо розламівської своєї діяльности в консолідаційній акції за кордоном і щодо скомпромітованої монопартійної диктатури проводу УГВР.

Все це завивається в ватку присипану цукром, але „шила в мішку не втаїш“.

Другий важливий момент— це виразний і недвозначний поворот проводу вправо, відхід від тих навіть мінімально-революційних позицій, які їм був накинув, край, хоча б у формі „Програмових засад 3 великого збору“ 1943 р. Найпоказовішим документом цього чорносотенного походу є офіціоз проводу бандерівців „Визвольна Політика“ ч. 1-2-1947 р. Поминаючи демагогічну філіпіку проти УРДП відомого В-к, в статтях інших „сутрудніків“ офіціоз наших „екстремістів“ договорюється до того, що революція 1917 р. то велике зло, що до революції наш селянин все рівно всю землю вже мав у своїх руках (правда, що він обробляв її за десятий сніп, чи за дуже промовисту оренду — ,то, мовляв, справи не міняє), що гасло „земля селянам“ і „велика революція“ є фікція, що „фактично український селянин не міг у натурі дістати жадного гектара додаткової площі..., не міг випродукувати жадного додаткового пуда зерна“.

Ми звертаємо увагу на цю чорносотенну демагогію бандерівців, всієї нашої мислящої еміґрації, зокрема і особливо—увагу тих тисячів наших селян, об'єднаних у селянські спілки на еміґрації. Ви чуєте, що твердить офіціоз бандерівців, що гасло „земля селянам“ є фікція, що ви, ті що до революції не мали клаптя замлі і тільки в наслідок її, ту зеллю дістали, заклали своє власне господарство, почували себе людиною і господарем доти, доки не добралися до вас большевицькі пройдисвіти і зрадники завоювань української революції 1917 року, і не перетворили вас на колгоспних рабів або не вислали на північ як „куркулів“.

Ви селяни, що кинули рідну землю, братів і сестер і пішли на тяжке вигнання тільки тому, що вас ограбували, що від вас одібрали большевики, ту землю, яку ви собі завоювали в революцію 17 р., що тут, на еміґрації, гасло „земля селянам“ вважаєте разом з усім прогресивним українством, гаслом своєї боротьби. Запам'ятайте, що офіціоз бандерівців твердить, що це гасло фікція, що вам ніякої землі не треба було, що ви всі і ввесь український нарід до революції всю землю мав у своїх руках (ну, певно, український народ своїм крива-

вим потом її, звичайно, окроплював і обробляв для когось). Нас не дивує, чому М. М. це пише. Він через певний свій стан інакше писати не може. Але чому це журнал, що має назву „Визвольна політика“ таке друкує, то це на перший погляд здається дуже дивним. Але, коли уважно простежити за параболою руху того середовища, що стоїть за цим офіціозом, то стає абсолютно ясно:

Визвольна політика цього середовища точнісінько така, як і глузд та логіка згаданої статті М. М

Із багатьох інших „перлин“ мислі цього журналу варто вказати ще на „Про укр. ренесанс XX ст.“ якогось Юр. Горового. Мало того, що стаття є жалюгідна своєю елементарною логікою, елементарним умінням зв'язати так сяк свою думку, що вона напхана різними до смішного дурними міщанськими анекдотами, які автор наслухався у своєму полтавському запічку—стаття має, з усім цим арсеналом „арґументів“, виразне наставлення — здискредитувати загально визнану всіма нашими визначними діячами політики, культури і мистецтва, думку, що 20 років нашого сторіччя становлять собою цілу еру в розвитку української духовости, що її звикли вже визначати загально, як культурний ренесанс 20 р. р.

Ми в цьому голосу не забираємо. Ми тільки радимо нашим товаришам, прихильникам і широкому загалові нашої еміґрації, зокрема здоровій і культурній молоді, яка ще деінде є під впливом бандерівців, у цій справі звернутися не до партійної літератури, а до безсторонніх наукових і літературознавчих праць наших учених, мистців критиків та мистецтвознавців. Загляньте уважно до трьох теоретичних збірників МУР, що його видає Об'єднання Українських Письменників, до дуже цікавого літературно-мистецького збірника „ХОРС“, до Альманаху МУР І, одно слово туди, де є світлий людський розум, що мислить, і ви переконаєтесь, якою старечою духовою злиденністю, яким трупним смородом віє зі сторінок „Визвольної Політики“. А переконавшись, ви ще тісніше зімкнінь свої шереги навколо революційно демократичного визвольного руху українського народу і будьте свідомі великої нашої відповідальности перед історією і нацією.

Як молодий революційний рух соборницького українства, рух, що органічно виростає з ґрунту і має далекойдучі перспективи в нашій національно-визвольній боротьбі, УРДП зустрічає і зустріне з боку безчесних і здеморалізованих політичних груп найнепередбаченіші і найдивовижніші—вищезгадані провокації.

Наш партійний загал, наші численні симпатики і прихильники мусять мати громадську мужність завжди

3 0112 115465095

гідно протистояти цим провокаціям, зберігаючи при цьому гідність патріота і високу ідейність.

Мусимо бути нещадні до різного роду інсинуацій і наклепів, уважні до критики, хай навіть суворої, з боку чесного політичного партнера, суворі і самокритичні до власної думки, до свого власного писаного слова.

Шоб бути гідним великих визвольно-національних завдань, щоб бути партією великого революційного чину, ми мусимо, ми зобов'язані водночас стати партією зрілої політичної мисли.

Тому поруч з щоденною гдомадсько-культурною, політичною та виробничою працею:

а) мусимо вчитись і глибинно засвоювати все, що досі думаюче і прогресивне людство створило;

б) мусимо стежити за кожним своїм рухом, вчинком і неухильно морально та духово удосконллювати себе;

в) мусимо пам'ятати, що незламність шереr жертвенних ідейних революціонерів, що готові віддати в кожну хвилину життя за волю свого народу,—завжди вимірюється, в значній мірі, їхнім високим культурним, морально-етичним та відданим ідеї рівнем.

г) мусимо знати, всіх своїх товаришів по вигнанню чи запіллю в краю переконати, що справжні українські патріоти, віддані сини нації не ті, що грабують таборові каси, що кидають каміння в голови своїх найбільших письменників, що вибивають вікна, що б'ють кольпортерів газет якихось інших напрямків, що з наказу своїх нерозумних провідників б'ють каблями голови і ламають ребра своїм товаришам по вигнанні, які належать до іншої партії або які просто мають своє критичне відношення до їхньої політичної групи, — а якраз ті, що мають високу громадську дисципліну, терпимість і толеранцію до інших ідей і відмінних думок, ті, що свою національну спільноту не розсварюють, не розбивають, а зцементовують навколо основного і великого для всіх нас —Волі і Незалежности Нашої Держави. Коли це все стане нашою щоденною практикою і свідомістю, ми політично зміцніємо, а в великих національно-визвольних боях наші загони завжди будуть на передовій лінії.